

POSTAČINA PLAĆENA U GOTOVOM

POJEDINI BROJ 1— DIN

MALI ISTRANIN

God. III.

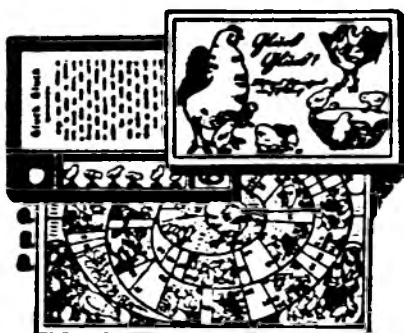
1931

Br. 2.

TISKARA
C. ALBRECHT
(PETAR ACINGER)
ZAGREB
RADIĆEVA 26 — TELEF. 3070

IZRADBA SVIH BANKOVNIH
TISKANICA KAO I ZA SVA
TRGOVAČKA I PRIVATNA
PODUZEĆA.

ZAVOD ZA IZRADBU PLAKATA

Lijepa igračka

kao i hiljade vrsti druge robe
nađete u glavnom katalogu

Kastner i Öhlera
Zagreb Illica 4

koga dobivaju čitatelji „Malog
Istranina“ izvan Zagreba
besplatno.

TVORNICE P. TESLIĆ, SISAK

Proizvode:

špirit, likera, konjak, rum, rakiju, kvasac, uglj. kiselinu,
potašu, krista nu sodu, vještačko đubrivo

Firma je vlasnik velikih izvora prirodne mineralne vode, poznate
pod imenom prirodna radioaktivna **SISAČKA MINERALNA VODA**

Ova voda je odlično stolno i ljekovito piće. — Pitka je sama,
sa vinom, voćnim sokovima i mlijekom

TISKARA PERKO

vlasnici:

Aleksandar Perko i Miroslav Repotin
Zagreb, Gundulićeva ul. 26 - Tel. 5069.

Izrađuju prvoklasne sve štamparske poslove kao:
knjigove i nakladične papire, pozivnice, re-
klamne karte, račune, kvante, lotake, pla-
kate, brošure i t. d., — solidno i brzo.

Trudimo se obaviti svaki posao.

Mušku i žensku konfekciju kao
i manufakturnu i kratku robu
dobljete najjeftinije samo kod

R. MARČELJA
ZAGREB

Petrinjska 67a Ugao Hatzove

MODNI KROJAČKI SALON ZA GOSPODU

A. SLAVEC
ZAGREB

Illica — Mesnička ulica broj 1

ODLIKOVAN ZLATNOM MEDALJOM
I „GRAND PRIX“ OM U NICI

MALI ISTRANIN

GOD. III. ZAGREB, LISTOPAD ŠKOL. GOD. 1931./32. BR. 2.

Vladimir Gortan

istarski prvomučenik.

Pri spomenu ovog svijetlog imena skinite, djeco, s poštovanjem kapu s glave. Ovaj mladi Istranin dao je za materinsku riječ ono najveće što čovjek može da daje, dao je svoj mladi život.

Svaki narod imade svojih velikana, koji su proslavili domovinu, rod i ime naroda, čiji su bili sinovi... I mala naša Istra imade mnogo takovih sinova, no jedan od najvećih je svakako Vladimir Gortan.

Bijaše on priprosti seljački mladić, koji nije mogao da proslavi svoj rod ni sjajnim umom, ni snažnom riječju, ni vještim perom. Ali ga je zato proslavio onim, čega je imao u punom obilju: velikim, junačkim i odvažnim srećom, koje je plamtjelo neugasivim žarom ljubavi do svoga potlačenoga naroda, do slatke riječi materinje, koju je tuđjin progonio i zatirao.

U času, kad se je narod njegov osjećao najnemoćnijim i kad je već izgledalo, da bi mogao klonuti, teško prignjeću tuđjinskim jarmom, taj mu je priprosti seljački mladić ulio nove snage.

A evo, kako je to bilo.

Jednoga su dana zapovjedili Talijani svemu narodu neka pode glasovati na izborima. Svatko je morao poći. Talijanski su fašisti, zajedno s talijanskim učiteljima i žandarima predvodili čitave gomile naših siromašnih seljaka u gradove, noseći pred njima talijanske zastave.

Bijedan narod gonjen i progonjen sa svih strana morao se je u gradovima, okružen oboružanim fašistima, odreći svojeg jezika i svoje narodnosti i javno izjavljivati da Istra nije hrvatska, da nije slavenska, nego da je talijanska. Talijani su htjeli na taj način pokazati svemu svijetu, kako i sam narod istarski izjavljuje da je Istra talijanska.

To je bilo strašno poniženje čitavoga jednoga naroda, koji sam nije mogao sebi da pomogne, jer je okružen stotinama tisuća oboružanih dušmana bio posvema nemoćan.

U to se pojavio poput jasne zvijezde na nebu naš mladi junak. Digao se, da u onim tužnim danima, kad se nitko nije usudio progovoriti, sam krikne, gromko da ga sav kulturni svijet čuje i da vikne: ovo je laž, ovo je nasilje najgore vrsti! Istra je hrvatska, Istra je slavenska.

U onim strašnim i teškim danima, kad su već svi bili klonuli, taj je istarski mladić okupio oko sebe nekoliko omladinaca, uzeo u ruku pušku i pošao s drugovima pred sam grad Pazin i tamo na glavnoj cesti dočekao gomilu siromašnih seljaka i kriknuo:

»Ne dajte braćo, da Vas tudinac tako krvavo ismjeiva! Otjerajte ove talijanske učitelje, žandare, činovnike i izdajice narodne, koji vas nemoćne vode kao u lance svezana medvjeda.

U tom času stadoše praskati njihove puške ko da se nebo prolomilo. Talijanski činovnici, pisari i učitelji razbježaše se kao zecevi. Pala je čak i jedna mrtva glava. A narod se onda povratio svojim kućama sretan što je tako spasio svoju čast.

Za kratko se o tom događaju čulo po svemu svijetu. Sve su novine o tom pisale. I sva je Evropa tako, zaslugom tog seljačkog mladića, koji se zvao Vladimir Gortan, saznala, da u Istri narod naš trpi, da je nezadovoljan i da se čak oružjem mora braniti od svojih nasilnika.

Talijani su onda dignuli čitavu hajku da uhvate Vladimira Gortana i njegove drugove. Gortan je znao što ga čeka, dopane li u šake neprijatelju zato je pokušao pobjeći preko granice u Jugoslaviju. Nije imao sreće, jer su ga baš na samoj granici uhvatili talijanski vojnici. Uхватili su i sve njegove drugove. Stavili su ih na muke, čupali im nokte i metali im noge u vrelo ulje, da iznude od njih priznanje.

Na koncu su ih zatvorili u gvozdenu krletku kao zvjerad kakvu i izveli ih pred sud u Pulu.

Vladimir Gortan kao vođa bio je osuđen na smrt, a njegova četiri druga na trideset godina tamnice.

Dana 17. listopada 1929. godine rano u zoru bio je Gortan izveden na stratište. Povezali su ga za stolac i ispalili mu u leđa dvadeset i pet hitaca. Junački i prezirno se smiješajući svojim dušmanima izdahnuo je valjajući se u lokvi krvi.

Njegovi drugovi odvedeni su nekamo u podzemne tamnice na pustim otocima u Sredozemnom moru, gdje osamljeni, bez svijetla, bez sunca, do gležanja u vodi, iza debelih gvozdenih rešetka pomalo umiru.

Slava Vladimiru Gortanu! Slava prvoj krvnoj žrtvi za slobodu naše tužne Istre!

Razoreno ognjište

Majka mu je umrla u bolnici u Trstu. Podlegla je ranama što joj ih zadaše vojnici, kad su one kobne noći banuli u kuću i silom svezali i odveli oca na neke daleke otoke u Sredozemnom Moru. Dugo je ona od tada sjedila u kutu pokraj ognjišta i gorko plakala. dok nije konačno legla u krevet iz kojega se nije više ustajala. Liječnik dolazio i savjetovao da se je pošalje u bolnicu. Odvedoše je jednog tužnog kišljivog jutra dok je on još tvrdo spavao. Ne htjedoše ga probuditi. da ga i veoma ne razaloste.

Od tada čekao je bijedni Mirko u siromašnoj kućici svojih roditelja uvijek u nadi da će mu se vratiti i da će mu opet biti onako lijepo i ugodno kao onda, kad su zajedno sjedili za ognjištem ili pod zvjezdanim nebom na dvorištu. Ali oni se nisu vraćali i njemu su postajali dani sve duži i sve tužniji. Hrane mu je ponestajalo, a i zdravlje mu se polako narušilo. Iz kuće je malo izlazio. Susjedi dolazili sve rjeđe bojeći se vojnika, koji su gledali na kuću crkvenjaka Miće kao na neko gnijezdo zločinaca. Ni župnika nije već bilo punih osam dana. Deveti dan došao je kasnom noći i tiho zakucuo na prozorčiću Mirkove sobice.

— Mirko, spavaš?

— Ne spavam, ne mogu, mislim na roditelje, — odgovori dječak otvarajući nemoćno prozorčić i pozivajući župnika da uđe u kuću.

— Ne mogu, dijete moje, paze mi na svaki korak. Ubili bi i mene i tebe da nas zajedno nađu.

— Ubili! — zaprepasti se dječak.

— Strijeljali bi!

Mirko zadržće i uhvati župnika grčevito za ruku. — Strijeljali bi! — šaptao pridušeno, a onda zašutio i zagledao se nekud izgubljeno u prazninu tamne zimske noći.

Župnik poniknuo glavom i u nekom strahu kradimice dizao svoje oči na blijedo i ispaćeno dječakovo lice.

Dugo su tako stajali ne prozborivši ni riječi. Sa daleke pučine dopirao do njih huk valova. Vjetar se stao buditi donošajući sa sobom prve debele kapi kiše dok naposljetku ne zaurla potresujući sve jače i jače vratima i prozorima Mićine kućice.

— Mirko! — trže se naglo župnik kao da se probudio iz tvrda sna.

Mirko uzdahne duboko i dižuć tužno svoje lijepe crne oči na župnika, šane:

— Izvolite velečasni?

— Ne bi li ti pošao stricu Andriji u Jugoslaviju?

— U Jugoslaviju?! — preplaši se dječak sklapajući ručice.

— Da.

— Strijeljali bi! Ubili bi me!

— Neće; pomoći ću ti ja.

— Ne, ne! — usprotivi se dječak odlučno. Čekaću majku i oca. Bez njih ne idem. Plakali bi, kad bi se kući vratili a mene ne našli. Čekaću, ... čekaću ...

— Župnik problijedi i stišćući Mirku ručicu nastavi dršćućim glasom:

— A ako se ne bi vratili?

— Hoće! Tako dugo ne mogu izbivati. Poginula bi Rumenska, a i ja ... i ja sam gladan.

— Majka je bolesna i ne može doći, a otac ... on ... on je daleko ...

Dječak zašuti.

— Ona je teško bolesna i ... neće ozdraviti.

— Neće! — zadržta Mirko ... Neće ozdraviti.

— Bog tako hoće, Mirko, a protiv božje volje se ne može ... Tješi se, ona će za tebe moliti, za tebe i za ovu našu tužnu zemlju. Dobri će Bog uslišati njezine molitve. On je svemoguć, on je dobar i milostiv ... I možda već sada tvoja dobra majčica moli pred njegovim prestoljem, možda već sada gleda s rajskih visina na ovu dolinu suza na naše bijedno selo i na tebe. Mirko ... na tebe ...

Župnik je sve tiše govorio, a onda duboko uzdahnuo, zagrlio Mirka i šanuo plačnim glasom: Pokoj joj vječni daruj Gospodine! ...

— Mrtva! — zarida dječak gušeći se u suzama.

— Ko je tamo? — vikne uto neko iz tame ... Stoj!

— Zbogom Mirko! Tješi se! — izmucva župnik i zaokrenuvši naglo za kućom izgubi se u noć.

Pred kućom osvanuše dva vojnika, mrka i oboružana do zubiju:

— Otvori! ... Ko se tamo skriva! — poviče jedan tresući vratima.

— Nema nikoga, sâm sam! — odgovori dječak preplašeno i tužno... Majka mi je umrla... tamo daleko... u bolnici...

— Neko je ovdje bio! — otrese se na nj vojnik kad im je otvorio vrata. — Kaži ili ću ti prosvirati tu tvoju čobansku lubanju.

— Niko nije bio!... Plakao sam... Vjetar je hujio...

— Lažeš nitkove! Lažeš! — prekine ga goropadni mrkonja udarivši ga svom snagom po glavi.

— Majko moja! Oče! — vrisne dječak zdvojno i sruši se onesviješćen na pod.

Sjutradan, kad su prve zrake ranoga zimskoga sunca stale prodirati kroz poluotvorena vrata Mirkove kućice, ustao je dječak iznemoglo sa poda i privezao si glavicu crnom marom, što je ostavila majka na krevetu, kad je onoga kobnog jutra uzeše i odvedoše u bolnicu. Pred očima mu se mračilo i sav mu se sinoćnji događaj pričinjao kao neki san, ružan i žalostan san, što ga je usnio o posjetu župnika, o smrti majke i o zlostavljanju po tuđim vojnicima. Ali kad mu se svijest stala vraćati, uvidio je, da je to gorka zbilja i da je ostao osamljen u svijetu i pušten na milost i nemilost tuđinaca, koji su zagospodarili u njegovu selu i u cijeloj zemlji. Prva mu je misao bila da poslušna savjet župnika i da pobjegne preko granice. Ali otac... otac još živi. Mogao bi doći, pa što bi jedan bez svoga Mirka... i bez majke.

— Ostaću! — progovori glasno poslije duga razmišljanja... ostaću pa makar me i ubili.

Dan mu je prošao u kobnim mislima i suzama, a kad je unoćilo, zatvori vrata i otšulja se u selo. Idući oprezno i skrivajući se u mrkim sjenama gustih borova približi se župnikovu stanu. Kuća tamna a u njoj grobna tišina. Htijući dalje, ugleda pred sobom dvije visoke sjene, koje su stajale nepomično pred župnikovim vratima. Protrne, a onda se baci na zemlju i puzeci potrbuške sakrije se u pokrajnoj šumici. Nisu ga opazili. Izmakao im sretno i izbjegao očitoj smrti. Da su ga vidjeli, pucali bi i sravnili ga sa zemljom.

Dugo je Mirko sjedio nijemo i nepomično u gustom grmlju i sav razdrhtan od straha i studeni promišljao što da započne. Na istom mjestu i u istom grmu dočekao je zoru. Vojnici su otišli i uputili se njegovoj kući. Kud sada? U kući ga neće naći i sumnjaće o njemu svašta. To će ih i većma raspaliti. Tražiće ga, a kad ga nađu, zavjeriće mu se i nemilo osvetiti. Nema u njih smilovanja ni za nejaku djecu.

Bijedno dijete!

Poslije duga razmišljanja odluči da će tetki u obližnje selo. To će ga ispričati. Smrt majke i utjeha tetke. Oni zalaze i tamo, pa će ga vidjeti i vjerovati da se tamo zaklonio od tuge za majkom.

Kod tetke ostao je Mirko nsam dana. Bio bi ostao i više, ali se tetka pobojala, da će poradi njega i nju proganjati, pa mu je savjetovala da se vrati kući.

— Idi, Mirko, i ne dolazi k meni dok su oni u selu. Ti znaš kakvim okom gledaju na vašu kuću. Tvoj im je otac na zubu otkad je ono izvjesio našu trobojnicu na boru pred kućom, pa su oni uvjereni, da je vaša kuća opasno gnijezdo, u kojemu se sastaju njihovi neprijatelji. Idi i evo ti — završi žena pružajući dječaku komad kruha.

Mirko je pogleda žalosno i ne izustivši ni riječi uputi stazom donekle ohrabren da su ga vidjeli kod tetke i da mu neće ništa kad i opet dođu da pregledaju kuću.

Približivši se kućici, ugleda ih na dvorištu. Bilo ih je više, a svi su šetali bezbrižno po dvorištu smijući se i pjevajući nekakve ujedljive pjesme. Pred kućom dvije piramide svijetlih pušaka. Na svoje zaprepašćenje ugleda na boru veliku tuđu trobojnicu. — Što se to zbiva! — začudi se Mirko i zaustavi se pred ulazom u dvorište.

— Što ćeš mali? — zapita ga jedan, kojega nije nikada vidio.

— Idem kući. Bio sam kod tetke. Umoran sam i gladan. A i Rumenka mora biti gladna.

— Nije ona gladna! — nasmiju se svi grohotom, a i naši su želuci sada mirniji.

— Ubili ste Rumenku! — zaplače Mirko.

— Našu Rumenku, dječaće, upamti, našu...

Dječak ih nije razumio i uvijek plačući uputi pokunjeno dalje namjerom da uđe u kuću.

— Kud ćeš! — prodere se na njega zapovjednik straže.

— Umoran sam. Idem da štogod založim i da legnem.

— U tuđoj kući?

— Nije tuđa. Ovo je kuća mojega oca, naša je to kuća.

— Bila je nekada.

— Bila je i jest! — ražesti se Mirko, kao da se u njemu odjednom nešto probudilo. — Naša je to kuća. Otac je sam sagradio. Vi to ne znate, vi ste tudinci.

— Tornjaj se, čobane! — rikne zapovjednik. Šibaj, dok ti je živa glava na vratu. — Ili misliš da se je muke hranilo tvog oca cijelu jednu godinu. Ni kućom nije naplatio, što je na otoku pojeo i popio.

— Oče, dragi moj oče! — rikne dječak i uhvativši se obim ručicama grčevito za srce, sruši se do nogu goropadnog vojnika.

Narednog jutra, kad je zora svitala, stupao je Mirko iznemoglo uskom stazicom i penjao se na brežuljak da pođe nekud daleko, daleko i da se tako zaštiti od tuđinaca, koji su mu ubili i oca i majku, koji su mu oteli i kuću i kućište. Kad je bio na samom vrhuncu, otkud se vidjelo cijelo njegovo selo

sa svim onim dragim putevima i puteljcima, onda široka cesta, bijela crkva sa visokim zvonikom. stara lipa, sure stijene i lazurno more, a malo podalje njegova draga kućica, milo dvorište i stari bor, tužan i ostavljen od svijeta izvuče rubac iz džepa i pozdravljajući sve to, nekada njegovo i njegovih seljana, a sada tuđe, oteto im silom i prevarom, zarida bolno:

— Zbogom, selo moje drago! Zbogom crkvice bijela, školo moja sunčana, zbogom lipo zavjetna, bore moj nevoljni, dražice mile, putevi i putelji... zbogom... zbogom...

I sved mašuci krvavom maramom svoje pokojne majke, zamakne ubogi dječak i izgubi se u šikarju spuštajući se tužno u duboku dolinu sa zavjerom u duši, da će se jednom vratiti iz slobodne domovine u svoje pitomo seoce obasjano novim suncem sreće i slobode.

Jos. A. Kraljić.

Lijepa naša Istra

LIJEPA NAŠA ISTRANa vrhu Učke

Na vrhu Učke gore. 1396 metara iznad mora. Lijepa visoravan, gorda planina, s gustom šumom, borom, hrastom, drenom i kestenom. Vjetrić pomalo uvijek piri, tjerajući oblake, kao da ti želi otvoriti vidik na sve strane, pa nek ti se napasu oči krasotama široke Istre. Na istoku strmo pod tvojim nogama pružilo se more, prelijevajući se u tamnoj modrini iz koje strše ko tri bisera: Krk, jedini sretnik, pa žalosni Cres i Lošinj tužni. A još tamo dalje na istoku: Sušak, Kraljevica, Crikvenica. Selce, Novi, Senj, gordi grad Uskoka... A nad svim time ponosni Velebit, siv i sur, kao da zakriljuje svoju djecu, bijele

primorske gradiće. Kao da pruža preko mora nevidljive ruke sirotnoj seki svojoj, Učki...

Dolje na jugu ljeska se na suncu Čepićko jezero, u kotlani tiho, mirno, bez valova, kao korito bistrom vodom napunjeno, koje samo čeka, da se u njem namoči i opere sniježno-bijelo rublje djevojačko. Iz njega izlazi rijeka Raša, koja se vuče i vijuga, prelijevajući se, sva u srebru ko divan pojas oko djevojačkih bokova...

Na zapadu, od rta prematurskog na jugu, pa sve gore do Trsta i do ušća hladne Soče, more, široko naše Jadransko more. Ko prostrane stube, čas mramorno-bijele, čas zelenkaste, čas rumene, izmjenjuju se visoravni, koje se spuštaju sve dolje do mora, do Lima, po Vlašiji i gore do Kopra...

Raj zemaljski... I po njem ljudi, divni narod naš, pitom i miran, dobar i radišan, a nesretan, oh! kako nesretan...

Lijepa naša, gorda i ponosna Učka-goro! Šest sam se puta pješice popeo do na vrh vrha tvoga. Slobodna si još bila, sveta Učka-goro naša. Suncem obasjana. Pjesmom razdragana...

Da mi se je popeti na vrh tvoga vrha, još jednom samo u slobodi, pa ma i umro odmah zatim!

E. R.

Ante Kalac:

Istarska uspavanka

(1876.)

Nini, nani, moje zlato,
Očice mi sklopi, daj,
Nebom trepti zvijezda jato,
I mjeseca titra sjaj!

Ne straši se i ne plači
S tobom majka je i Bog...
Cvati, rasti, snom se jači
Slatka nado srca mog!

Kad porasteš, diko moja,
U školu ćeš poći, hoj
Bistra bit će pamet tvoja,
Prvi bit ćeš, sinko moj!

Knjigu našu znat ćeš cijenit,
Umom, tijelom ćeš mi rast;
Knjigom srce ćeš plemenit
Istri, meni bit ćeš čast!

Junaka ću te odgojit
Rast' ćeš ko u gori bor,
Trudom ćeš si čelo znojit
Rod ćeš ljubiti i svoj dvor.

Pa kad stane zlotvor kleti
Svetinje ti gazit — oj!
Gnjev tvoj planut hoće sveti
I satrti pakla roj...

Istranom ćeš ponos biti
Ljubiti će te Slaven brat
S tebe ću se proslaviti
Blaženom će svak me zvat.

Nini, nani moje zlato
Očice mi sklopi, daj,
Nebom trepti zvijezda jato
I mjeseca titra sjaj!

»Naša Sloga« — Pula.

Koliko cijeniš to ždrijebe?

Srete vuk kobilu sa ždrijebetom. Pozdrave se i zaustave. Vuk se stane ogledavati za ždrijebetom, koje se stislo do majke, pa u neke upita kobilu, bi li mu ona htjela prodati ždrijebe.

»Pa zašto ne bi, dragi vujo! — odvrati mu kobila — »Cijena ždrijebetu zabilježena je pod mojim desnim kopitom. A umiješ li ti čitati, vujo!«

»Ta mani se, prijateljice, kako ne bi ja umio čitati?!«

»Dobro, dobro« prihvati kobila i podigne desnu nogu. Vuk se primakne glavom ravno do kopita i stane u nj zuriti ne bi li našao zapisanu cijenu; u to kobila mahne nogom i čvrсну vuka po čelu tako žestoko, da je jadnik na mjestu mrtav ostao.

Po Grimmu priredio Rinić.

Lutkica je umrla

Dà, lutkica je umrla, ona lijepa, malena lutkica crnih očica. I mala Mica plače za njom, a kako i ne bi plakala. Bila je to dobra, draga i mala lutkica. Šutljiva, mirna i poslušna. Ali eto došla je bolest, lutkica se sva isušila, ispila. Iz njezina tjelešca ispraznile se mekinje.

— Došlo je zlo — pripovijedala je Mica družicama — i eto sad je mrtva i valja je zakopati u vrtu u hladu, pod ružinim grmom.

Mala Anka sva u suzama zapita malu Micu:

— Čuješ, kao je došlo to zlo?

Mica prava, tužna, pametna mamica htjela je već da odgovori Anci, kad eto ti sitnog Jakice, koji probrblja:

— Ja sam je ubô iglom i eto tako su iz one školjice maio po malo ispale sve mekinje. Pa neka je umrla, ona je baš uvrijedila moga drvenoga konja...

— A, ti si je ubio! — užesti se mala Mica i sva ozbiljna ponosno dobaci sitnom Jakici:

— Dobro, gospodine, vidjet ćemo se na sudu — — —

Što sam čuo, to i pripovjedam, a sada molim malene čitatelje »Malog Istranina«, da mi jave ime kojega dobroga odvjetnika ili advokata.

Barba Rike.

Prijatelji Malog Istranina

U Tivtu, u Boci Kotorskoj, živi velik broj Istrana, od Talijana protjeranih. Imade ih, kažu, oko pet stotina.

Pogledajte ove drage mališane. Sve su to mali Istrani, djeca tih prognanika s rodne grude. Da znate kako često misle ta dobra djeca na lijepu domovinu svojih otaca. I kako čeznu za njom, za svojim starim bakicama i djedovima, koji još ostadoše dolje da čuvaju opustjela ognjišta...

Svi su ti mali Istrani pretplatnici i čitatelji našeg lista. Da mu se oduže, što ih tako često podsjeća na njihov rodni kraj, priredili su ti mališi nedavno jednu dječju zabavu, koja je vanredno uspjela. Svi prisutni, a tih je mnogo došlo, bili su razdragani lijepom igrom.

Zabava je donijela lijepi dobitak od 200.— dinara, a naši mali prijatelji, kao pravi rodoljubi, pravo su ga razdijelili: 100.— Din poklonili su Jugoslavenskoj Matici, koja se mnogo brine za siromašne Istrane, a drugih 100.— Din poslali su u fond »Malog Istranina« sa zamolbom, neka bi im što više i što češće pričao o toj našoj dragoj, a tako nesretnoj zemlji.

Vrijednim malim prijateljima zahvaljujemo od srca. Neke bi se i drugi ugledali u njihov primjer.

Živjeli nam!

Majmun Klok, mali Jožić i njihove vragolije

Upravo kad smo doštampali prvi broj »Malog Istranina«, u kom su bile iznesene vesele zgone majmuna Floka, dojurio je k nama, ko bez duše gosp. Zlatarić, da nam javi žalosnu vijest: majmun Flok je utekao! Tražio ga, tražio, ali ni za Boga da ga nađe. Tko bi znao kud je ono odmaglio nevaljalac i hoće li se ikad više vratiti.

Tužan je bio gosp. Zlatarić, a bome i mi s njime. Kako ćemo sada bez Floka? Mali su naši čitatelji čuli o njegovim majstorijama i jedva čekaju na drugi broj da čuju, kakvu će im šalu dosjetljivi majmunčić sada da spremi.

Kad li eto nam sreće u nesreći! Tek što je gosp. Zlatarić, jadikujući izišao iz našeg uredništva eto ti na vrata samog upravitelja zagrebačkog zoološkog vrtića, a za njime spretno skakuće nitko drugi nego glasoviti majmun Klok iz zoološkog vrta.

»Čuo sam da Vam je utekao Flok« reče, »pa sam se požurio da Vaše male čitatelje obradujem ovim darom. Ja Vam evo poklanjam Kloka, našeg najljepšeg majmuna. Nevaljalac Vam je i valja da dobro pazite na nj, da Vam ne učini kakvu psinu. Nama se je svojim majstorijama popeo navrh glave...«

Lijepo smo se zahvalili i zadržali malo majmunče u našem uredništvu.

Klok se nije baš žalostio što je izišao iz zoološkog vrta, nego se je naprotiv kod nas veoma dobro snašao. Ponajprije je obišao sve kuteve sobe, svakamo primirisao i na koncu se smirio.

Ali ne za dugo! Tek što smo mu okrenuli na čas ledja: hop! popne se na ormar, skine dvije jabuke, kojih smo cijeli niz gore postavili i stane ih veselo glodati. Što smo htjeli? Zar da ga već prvi dan ispsujemo? Ne! Da nam još i on ne bi utekao.

I tako sad imamo opet svog majmuna — svoga Kloka!

Značajan početak.

U naše uredništvo dolazi svakog dana iz škole mali Jožić Hoće i on da nešto pomogne »Malom Istraninu«. Pakuje, posprema, zatvara pisma, nalijepljuje na njih marke i, sve se igrajući, odnosi ih na poštu. Inače je on vrijedan učenik, znače

dobro čitati i vrlo lijepo pisati, pa uvijek nešto šara. Najvoli pregledavati slike, samo što imade neljep običaj, da na svaku sliku bilježi neke svoje opaske, koje često puta nijesu suviše pametne...

Tako je onomadne dojurio poslije podne k nama. Da ste ga samo vidjeli, kako se razveselio, kađ je ugledao u jednom kutu majmuna Kloka, kako sjedi i glodje jabuke. Poigrao se s njime, dao mu šećera i za čas se s njime sprijateljio.

No, to vam je bilo galame. Skakali su i prebacivali se, Klok mu pokazivao svoje majstorije, zahvaćao ga repom, podmetao mu nogu, a Jožić se smijao ko pomaman, dok se Klok kreveljio ko . . . majmun, što zapravo i jest. Da nam dalje ne smetaju potjerasmo ih na ulicu, pa nek se tamo nagone do mile volje . . .

Ne za dugo! Jer eto nam začas natrag Jožića.

»Dajte nam, gospodine uredniče, nekoliko lijepih razglednica, da se pozabavimo«, reče.

Što smo htjeli? Da nam dalje ne zanovjeću dadosmo im kup slika, koje su prikazivale razne vrste životinja, u glavnom majmuna, iz zagrebačkog zoološkog vrtića . . .

Jožić se htio iskazati pred Klokom. Uzeo olovku i stao po svom starom običaju šarati svoje primjetbe na svaku sliku.

»Gledaj, Klok«, govorio je majmunu, »što sam napisao? Znadeš li ti to pročitati?« pitao je dalje, a majmunče ni da bekne. Samo se veselo kreveljilo, zureći u slike svojih majmunskih drugova.

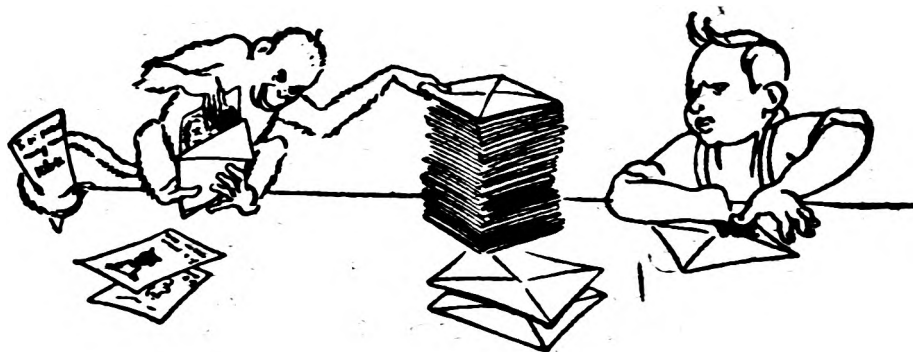
»Ti ništa ne razumiješ! Ti si pravi majmun Klok! To sam eto napisao«, podučavao je Jožić svoga repatog prijatelja, ali uzalud. Klok ne shvaća, pa ne shvaća.

»Žurno, Jožiću, dodji unutra, odnijet ćeš pisma na poštu, pozvasmo ga, kad smo napisali sva pisma mnogim našim prijateljima. »Metni svako pismo u njegovu kuvertu, zatvori je lijepo i nalijepi na nju po jednu marku. I kad to svršiš«, rekosmo, »odnesi ih i baci u poštansku škrabicu . . .«

I izidjismo po svom poslu. U zao čas! Kamo sreće da se nijesmo udaljili. Jer Jožić nije htio da radi sam. Pozvao je svog prijatelja Kloka, neka mu pomaže pri poslu.

Jao, koliko su nam neprilika ta dva nevaljalca nanijela! Klocku moramo oprostiti, jer on je majmun, ne razumije ništa, ne zna čitati, on samo besvjesno ponavlja ono što vidi da drugi rade. Ali Jožić! To vam je silno lakouman dječak. Tko je ikada vidio dati majmunu da otprema pisma.

Čujte, što su nam napravila ta dva nevaljalca: Klok je gledajući, kako to Jožić radi, jednostavno pobrao one razglednice raznih životinja, metnuo u svaku kuvertu po jednu, obliznuo, zalijepio i nakeljio marku. A čuli ste već, što je ono piskaralo od Jožića napisalo na svaku kartu: »Ti si pravi majmun Klok!« I te su karte otposlane poštom u kuverti na naslov mnogih naših vrlo dobrih prijatelja i uvaženih ljudi.

Ne želimo nikome da čuje ono što smo mi čuli. Mnogo smo prijatelja zbog toga izgubili. Nakon tri dana stali su nam stizavati strašni odgovori. Ljudi su se srdili i vraćali nam pisma sa slikama, uz oštre prigovore. Jedan nam je gospodin čak pisao: »Dragi uredniče, ti si pravi majmun Klok, a ne ja!«

Što ćemo? Nijesmo mi krivi. Svima smo se morali posebna ispričavati, a molimo ih evo i ovim putem ponovno za oprostjenje.

Tako je dakle započeo naš novi suradnik majmun Klok. Da smo to znali, ne bismo ga bili nikad uzeli. Bili bismo ga ostavili ravnatelju zoološkoga vrta, neka se i nadalje s njime gamba. Al da! Vidimo mi, da ga se on htio riješiti, pa ga je naprtio nama na vrat, a mi valja da ga nosimo. Pa neka! Možda se uostalom i opameti. Kako će se dalje ponašati, čut ćemo drugi puta. A dotle vas, dragi naši mali prijatelji, sve pozdravljaju

Vaš

urednik, Jožić i . . . majmun Klok.

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko
Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićевой ulici br. 20. — Telefon 59-31.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.
Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.

U R E D N I C I :

ERNEST RADETIĆ, ZAGREB

JOSIP A. KRALJIĆ, CRIKVENICA
